

Stockholm den 23 april 2021

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

tove.axelsson@regeringskansliet.se

Översänds endast per e-post

Remissyttrande över betänkandet Föreningsfrihet och terroristorganisationer (SOU 2021:15) – Dnr Ju2021/01200

1 CENTRUM FÖR RÄTTVISAS SYNPUNKTER

- 1.1 Centrum för rättvisa är en ideell och oberoende stiftelse med uppdrag att värna enskildas grundläggande fri- och rättigheter genom rättsprocesser, utbildning och opinionsbildning. Som ett led i detta avger Centrum för rättvisa remissyttranden över lagförslag som kan påverka enskildas grundläggande rättigheter.
- 1.2 Centrum för rättvisa har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet Föreningsfrihet och terroristorganisationer (SOU 2021:15) och får anföra följande.
- 1.3 Som kommittén framhåller gör sig särskilda överväganden gällande vid tolkningen av grundlagsbestämmelser som skyddar enskildas fri- och rättigheter (s. 147 f.). Den viktigaste principen är att sådana bestämmelser ska tolkas generöst till den enskildes fördel. Även om grundlagstolkning ska följa samma principer som gäller för tolkning av vanlig lag, bör helt avgörande vikt

fästas vid bestämmelsernas ordalydelse. Det bör inte förekomma att grundlagsbestämmelser, med hänvisning till förarbetsuttalanden eller fingerade ändamål, ges en tolkning som inte stämmer överens med dess ordalydelse.

- 1.4 Ett exempel på en sådan otillåten tolkning av grundlagen utgörs av den numera underkända myndighetspraxis som tillämpades av Skatteverket under lång tid och som innebar att grundlagsskyddet för medborgarskap kringgicks genom att verket fingerade att vissa medborgarskap aldrig hade funnits (se RÅ 2006:73). Som kommittén anför får tillämpningsområdet för bestämmelser om fri- och rättigheter inte kringgås med hänvisning till underförstådda begränsningar som inte får klart stöd i bestämmelsernas ordalydelse.
- 1.5 Mot den här bakgrunden instämmer Centrum för rättvisa i kommitténs bedömningar *att* den grundlagsskyddade föreningsfriheten enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 regeringsformen omfattar även enskilda som är med i sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism, samt *att* de befintliga begränsningsändamålen i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen inte kan läggas till grund för någon heltäckande lagstiftning som innebär begränsningar i rätten att delta i sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism (avsnitt 8.2).
- 1.6 Centrum för rättvisa instämmer vidare i kommitténs bedömning att möjligheterna att i lag begränsa föreningsfriheten när det gäller deltagande i sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism bör utökas (avsnitt 8.3). Genom ett självständigt och uttryckligt begränsningsändamål i grundlagen för sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism främjas förutsebarheten och rättssäkerheten

hos eventuella framtida lagförslag som syftar till att begränsa föreningsfriheten för enskilda som deltar i denna typ av sammanslutningar.

- 1.7 Centrum för rättvisa har slutligen inget att invända mot utformningen av den föreslagna begränsningsregeln i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen (avsnitt 8.4).

Som ovan,

Fredrik Bergman
Chef för Centrum för rättvisa

Föredraget av juristerna Frida Andersson och Henrietta Cahn